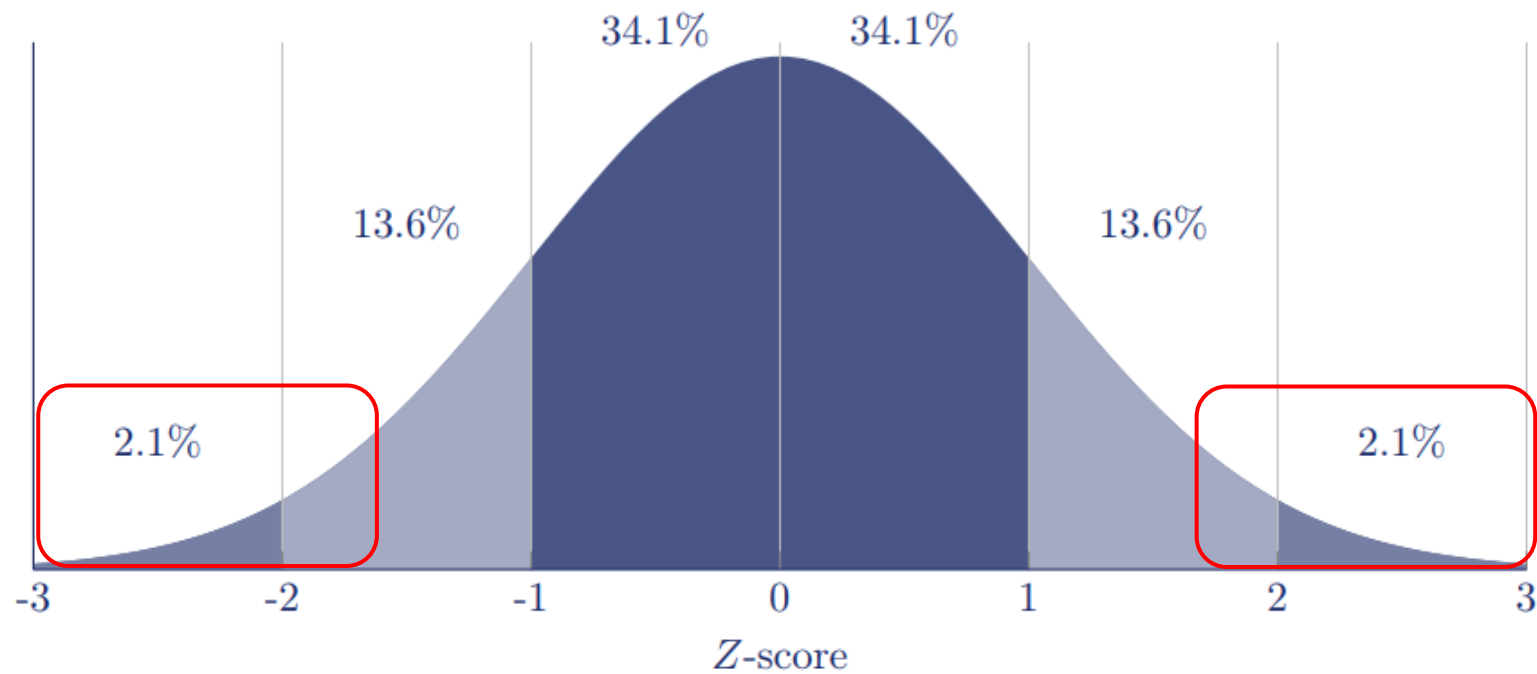

Licht verstandelijke beperking & hoogbegaafdheid

EF niet op de afspraak

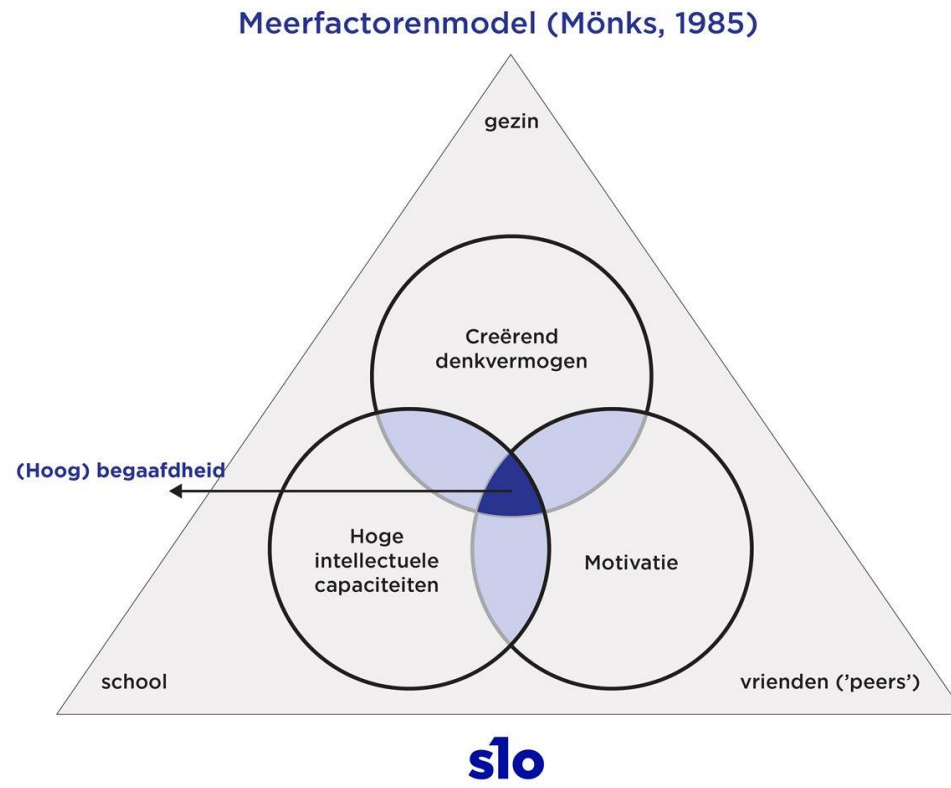

LVB en HB in één lezing???

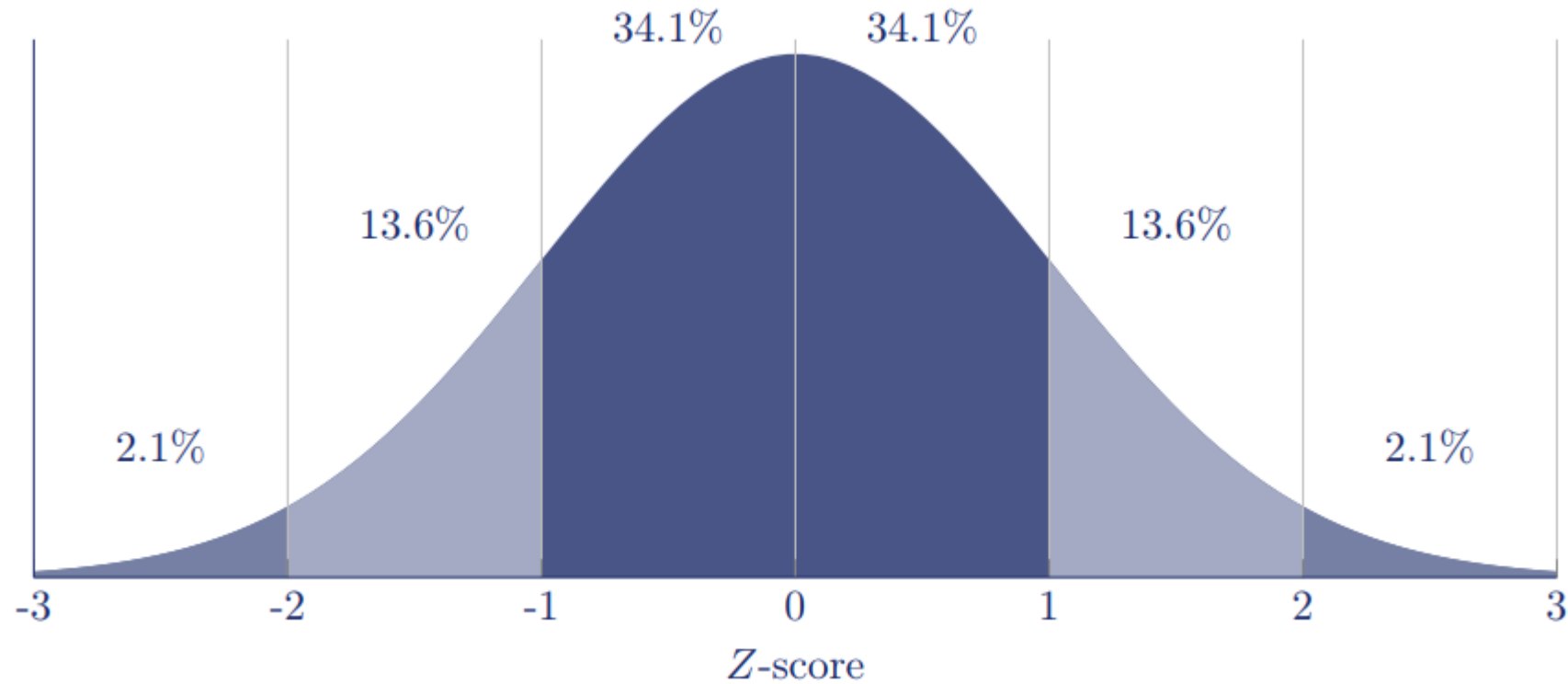
Licht verstandelijke beperking - de kenmerken

- ▶ Officiële definitie:
  - ▶ IQ tussen 50 -70
  - ▶ Verminderde adaptieve vaardigheden
    - ▶ Conceptuele vaardigheden zoals kunnen lezen, schrijven en rekenen.
    - ▶ Sociale vaardigheden zoals communiceren en het oplossen van sociale problemen.
    - ▶ Praktische vaardigheden zoals persoonlijke verzorging en gebruik maken van openbaar vervoer.
- ▶ *In de praktijk wordt vaak een grotere IQ-marge gehanteerd: 50-85*

Hoogbegaafdheid: een werkdefinitie

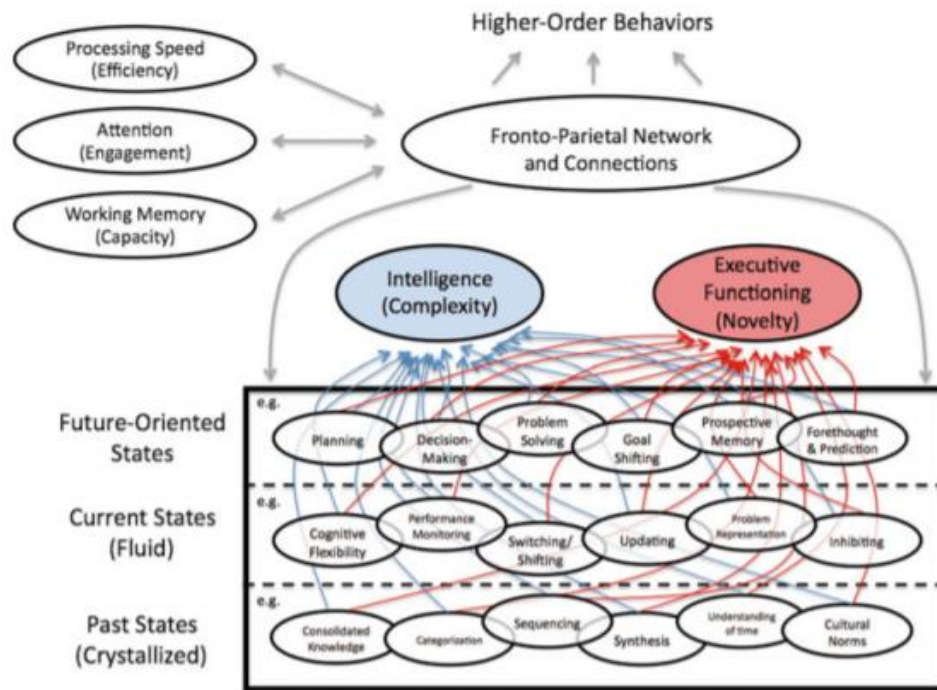
Even terug naar de normaalverdeling

- Cognitief
- Sociaal
- Emotioneel
- Zelfbewustzijn (persoonlijkheid)

Dan de stap naar EF: cognitieve aanleg vs. gedrag

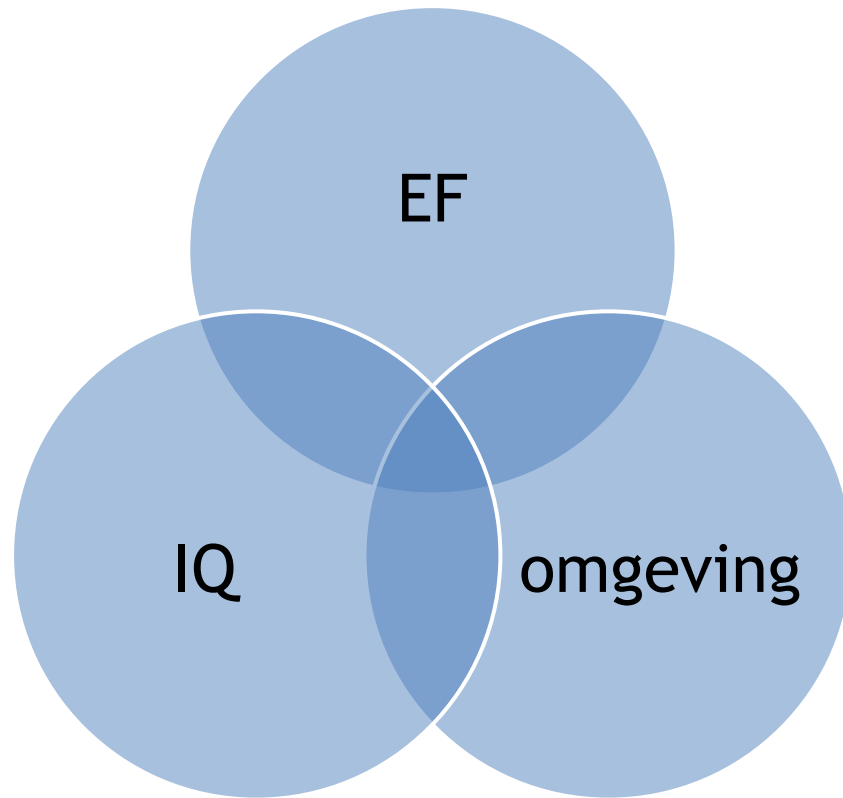
- ▶ Executieve functies zijn niet hetzelfde als IQ, maar de twee begrippen zijn wel aan elkaar gerelateerd, vooral EF en ‘fluid’ intelligentie.

Fig. 27.2 Speculative integration model explaining possible dissociation between executive functioning and intelligence, both as outcomes of common cognitive

resources, and the interactions between fluid and crystallized states, as well as states influencing future actions

Schoolsucces breder bekeken

Dan de stap naar EF: cognitieve aanleg vs. gedrag

- ▶ Executieve functies kunnen op twee niveaus worden beschreven:
  - ▶ Op cognitief functieniveau (aanleg)
  - ▶ Op gedragsniveau (prestatie)
- ▶ Bij LVB zijn EF vaak beperkt op cognitief functieniveau* én gedragsniveau
- ▶ Bij HB zijn EF op cognitief functieniveau vaak goed*, maar dat geldt lang niet altijd voor het gedragsniveau.

* Er zijn grote individuele verschillen tussen mensen in aanleg van EF!

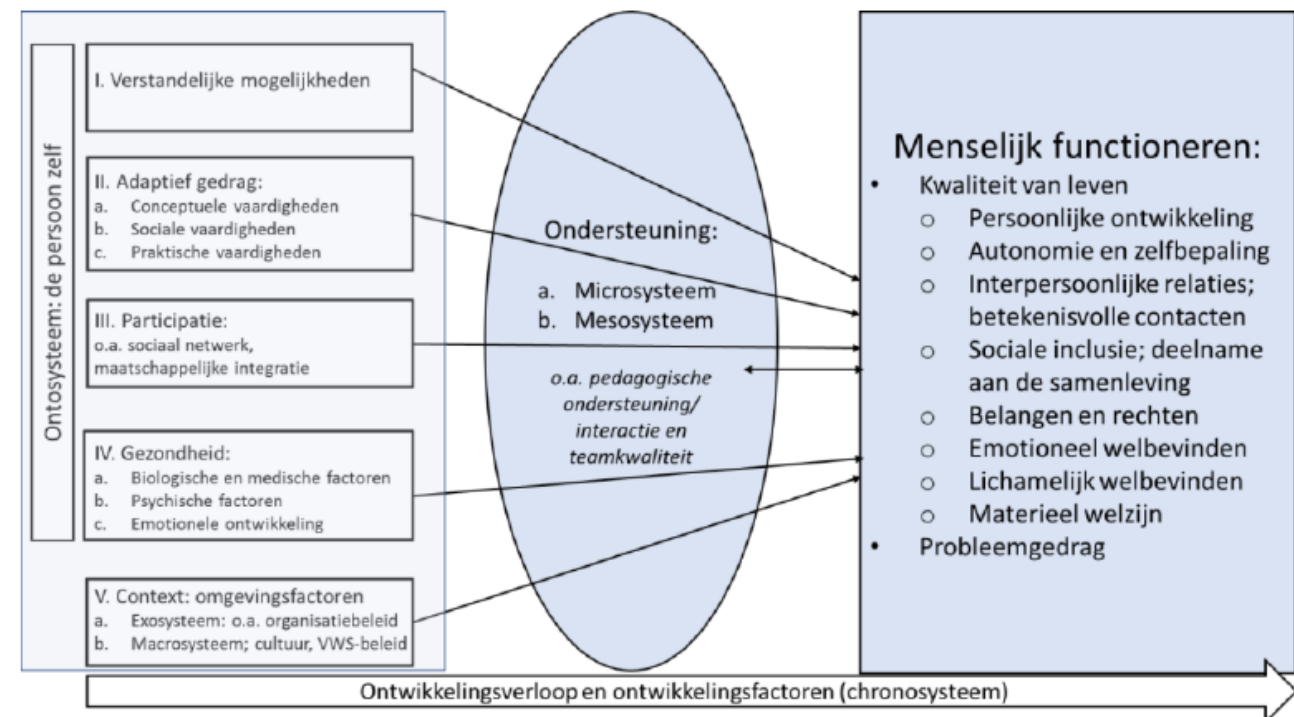
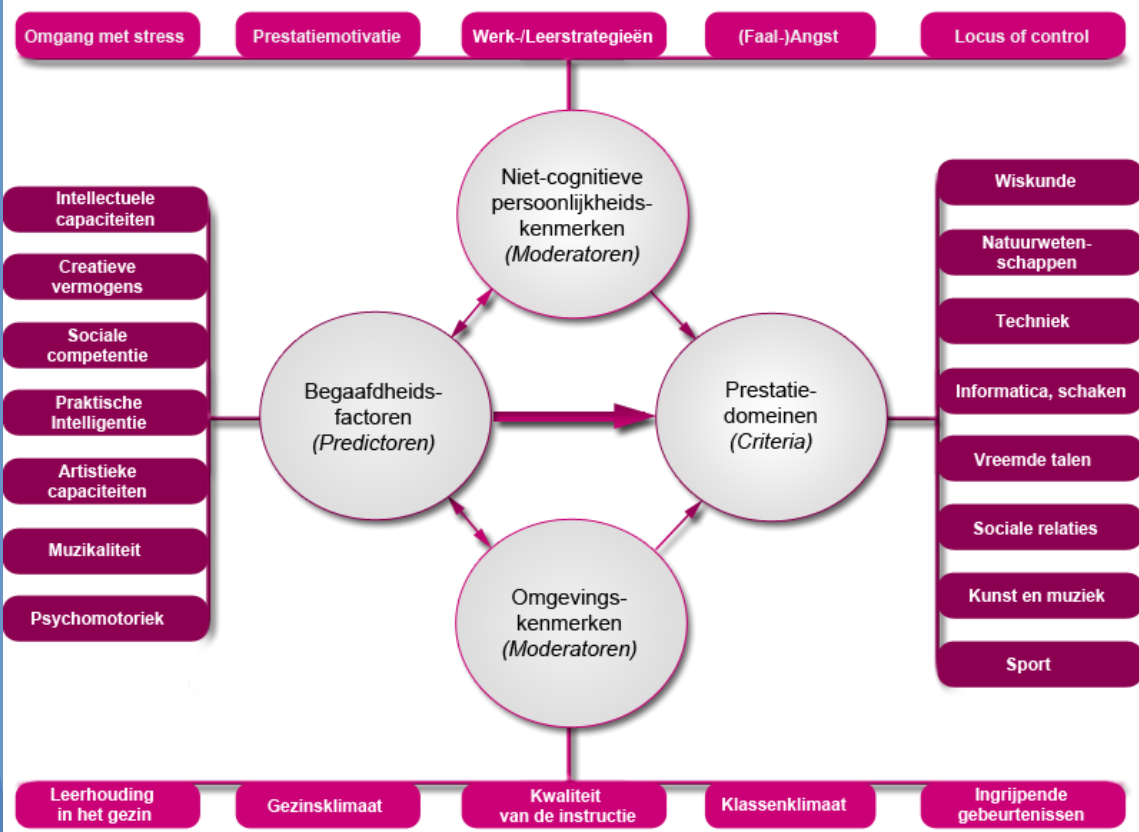

De verschillen tussen LVB en HB

- ▶ Verminderd zelfbewustzijn vs. versterkt zelfbewustzijn
  - ▶ Generaliseren van informatie
  - ▶ Metacognitie
  - ▶ Zelfreflectie (mate van zelfkritisch zijn)
- ▶ Mensen met LVB hebben lang niet altijd problemen op het gebied van de geïsoleerde EF. Het gaat mis wanneer er beroep wordt gedaan op hogere orde EF en/of in complexe situaties.
- ▶ Mensen met HB hebben vaak hoge tot zeer hoge scores op de basis EF (inhibitie, **cognitieve flexibiliteit** en **werkgeheugen**)

Kortom...

- ▶ In aanleg verwachten we weinig specifieke problemen op de basis EF: inhibitie, werkgeheugen en cognitieve flexibiliteit.
  - ▶ Er is bij alle mensen veel variatie in ontwikkeling in basis EF functies, zo ook bij mensen met LVB en HB.
  - ▶ Specifiek bij HB verwachten we in veel gevallen juist een hoge aanleg op de basis EF.
- ▶ In de praktijk zien we wel vaak problemen met EF bij de groep HB/LVB. Dit zijn vrijwel altijd problemen op gedragsniveau en vragen een aanpak gericht op het optimaliseren van de omgeving.

Aan American Association on Intellectual and Developmental Disabilities (AAIDD)-model (Embregts et al., 2019)

BRON: HOOGBEGAAFDHEID.SLO.NL

Zone van naaste ontwikkeling

Zone van naaste ontwikkeling

- ▶ EF is alleen nodig bij NIEUWE taken.
- ▶ Als je er goed in bent geworden, heb je de EF minder nodig, dan zitten ze alleen maar in de weg.
- ▶ Door herhalend oefenen wordt het gedrag automatisch en heb je de EF minder nodig.
- ▶ Wees je dus bewust van wat je graag wil bereiken met een kind!

Dit vraagt brede en handelingsgerichte diagnostiek

- ▶ Beide doelgroepen vragen dus om uitgebreide diagnostiek met aandacht voor:
  - ▶ Aanleg (performance-based tests)
  - ▶ Gedrag (vragenlijsten)
  - ▶ Observaties (de rol van omgeving)
- ▶ Is er bijkomende problematiek op het gebied van EF?

Specifieke adviezen LVB

- ▶ Het afstemmen van verwachtingen van de omgeving op de mogelijkheden is het allerbelangrijkst!
- ▶ Indien moeite met het uitvoeren van de EF wordt gezien, wordt het kind waarschijnlijk overvraagd.
  - ▶ De situatie is te complex, vraagt inzet van te complexe EF of meerdere EF tegelijk.
  - ▶ De situatie is stressvol, waardoor het niet goed lukt de EF in te zetten.

Specifieke adviezen HB

- ▶ Twee mogelijke verklaringen voor verminderde oefening EF:
  - ▶ Normale leerstof niet afgestemd op behoeften HB (ondervraging)
  - ▶ Persoonskenmerken (perfectionisme en zelfkritisch zijn) + ervaringen van hoge prestaties = terughoudendheid om nieuwe, complexe dingen op te pakken (stress)
- ▶ Resultaat: te weinig oefening!
- ▶ training enkel gericht op EF heeft dan ook geen zin!

Bedankt voor de
aandacht!

